

DE

PERFECTIONE

TELESCOPIORVM TERTII GENERIS,
DVAS IMAGINES REALES
CONTINENTIVM.

Auctore

L. EYLLERO.

§. I.

Quia pro hoc genere tres lentes non sufficiunt, statim consideremus quatuor: quarum distantiae focales sint p, q, r, s et ex earum distantijs determinatricibus vt ante formemus has quantitates:

$$P = -\frac{r}{s}; Q = -\frac{q}{c} \text{ et } R = -\frac{\gamma}{d}$$

quarum productum PQR aequetur multiplicationi m positivae sumtae, quia representatio debet esse exacta, ita vt sit $PQR = m$; et quia duae imagines requiruntur reales, litterarum P, Q et R , duas negativas esse oportet. Porto autem statuamus vt ante

$$B = \frac{q}{d}; C = \frac{\gamma}{c} \text{ et } D = \frac{s}{d} = \infty, \text{ ob } \delta = \infty$$

hincque fiat

$$\mathfrak{B} = \frac{B}{1+B}; \mathfrak{C} = \frac{C}{1+C} \text{ et } \mathfrak{D} = \frac{D}{1+D} = 1$$

ex quibus colliguntur vicissim distantiae determinatrices

$$b = -$$

$$\phi = -\frac{r}{p}; \epsilon = \frac{Bz}{PQ}; d = -\frac{BCz}{PQR} = -\frac{BCz}{m}$$

$$\xi = -\frac{Bz}{p}; \gamma = \frac{BCz}{PQ}; \delta = \infty$$

vnde colliguntur intervalla lentium

$$\text{I - II} = \alpha + b = a(1 - \frac{1}{\phi})$$

$$\text{II - III} = \xi + c = -\frac{Bz}{p}(1 - \frac{1}{\xi})$$

$$\text{III - IV} = \gamma + d = \frac{BCz}{PQ}(1 - \frac{1}{\delta})$$

quae omnia debent esse positiva, denique distantiae focales hinc ita definiuntur

$$p = a; q = \mathfrak{B}b; r = \mathfrak{C}c \text{ et } s = d.$$

§. 2. Cum nunc primae lentis semidiameter aperturae sit $= X$, ponatur semidiameter aperturae secundae lentis $= \pi q$, tertiae lentis $= \pi' r$, et quartae lentis $= \pi'' s$; vbi litterae π, π' et π'' denotant fractiones, quartam partem unitatis non superantes, siue positivas siue negativas; hincque semidiameter campi apparentis Φ statim ita determinatur, vt sit $\Phi = \frac{\pi + \pi' - \pi''}{\pi + \pi' - \pi''}$; ab his autem porro vicissim superiores litterae ita pendent vt sit

$$\frac{\mathfrak{B}\pi - \phi}{\phi} = -P \text{ seu } \mathfrak{B} = \frac{\phi(1-P)}{\pi}$$

$$\frac{\mathfrak{C}\pi' - \pi + \phi}{\phi} = PQ \text{ hinc } \mathfrak{C} = \frac{\phi(PQ-1) + \pi}{\pi}$$

$$\frac{D\pi'' - \pi' + \pi - \phi}{\phi} = -PQR = -m \text{ vnde fit}$$

$$D = \frac{\phi(1-m) - \pi + \pi'}{\pi'}$$

quia igitur $D = 1$ hinc sequitur

$$\Phi = \frac{\pi - \pi' + \pi''}{1 - m} \text{ siue } \phi = \frac{\pi + \pi' - \pi''}{m - 1}$$

Tom. XVIII. Nou. Comm. O o o

vci

vti oportet: vt autem representatio ab omni margine colorato liberetur, satisfieri oportet huic aequationi

$$\frac{\pi}{k} - \frac{\pi'}{PQ} + \frac{\pi''}{PQR} = 0.$$

§. 3. Statim nunc videamus, an campo apparenti maximum valorem conciliare liceat, id quod praestaretur, si denotante ξ maximum valorem, quem litterae π , π' et π'' recipere possunt, poneretur

$$\pi = -\xi, \pi' = +\xi \text{ et } \pi'' = -\xi$$

tum enim prodiret

$$\Phi = +\frac{\xi\xi}{m-1} = M\xi \text{ sumto } M = \frac{\xi}{m-1}$$

ex quo valore determinatur distantia oculi post vitam lentem $= \frac{\xi}{k m}$, quam ergo pariter positivam esse necesse est, quia alioquin campus assignatus ab oculo conspici non posset; His igitur positis destructio marginis colorati hanc exigit aequationem

$$\frac{1}{k} + \frac{1}{PQ} + \frac{1}{PQR} = 0 \text{ siue } 1 + \frac{1}{Q} + \frac{1}{QR} = 0.$$

Casus quo $P > 0$ §. 4. Quia litterarum P, Q et R binae debent esse negativae, sumamus primo litteram P esse positivam, vnde tam Q quam R negativas esse oportet; quocirca ponamus $Q = -k$ atque reperietur $R = \frac{1}{k-1}$, siveque debet esse $k < 1$ vt fiat

$$R = \frac{1}{1-k} \text{ ideoque } PQR = \frac{P^k}{1-k} = m$$

consequenter $P = \frac{m(1-k)}{k}$; quia igitur

$$P = \frac{m(1-k)}{k} m \text{ et } PQR = -(1-k)m \text{ ob}$$

$$\pi = -\xi, \pi' = +\xi, \pi'' = -\xi \text{ et } \Phi = M\xi;$$

repe-

reperiemus

$$B = M \left(\frac{m(1-k)}{k} - 1 \right) = \frac{m(1-k) - k}{k(m-1)}$$

$$B = \frac{m(1-k) - k}{m(1-k) + k} \text{ deinde}$$

$$C = -M((1-k)m + 1) - 1 = -\frac{m(1-k)m + 1}{m-1}$$

$$C = -\frac{m(1-k)m + 1}{m(1-k) + 1}$$

§. 5. Nunc igitur ad intervalla lentium respiciamus, ac primum quidem erit $\alpha(x - \frac{k}{m(1-k)})$ quod semper est positivum ob $k < 1$, secundum autem erit $-\frac{B\alpha}{P}(x+k)$, quod positivum esse nequit nisi B sit numerus negativus. Cum igitur numerator ipsius B sit positivus, denominator negativus esse oportet, vnde sequitur $4k < 3$ et $k < \frac{3}{4}$, tertium autem intervallum est $-\frac{BC\alpha}{(1-k)m}(2-k)$ vnde patet BC esse debere negativum; quia igitur B iam est negativum, oportet esse C positivum; ob numeratorem vero ipsius C negativum, videamus an denominator etiam negativus reddi possit: quod cum fieri nequeat, patet hunc casum locum habere non posse, quo erat $P > 0$.

§. 6. Tribuamus igitur litterae P valorem negativum, et nunc vel Q vel R debet esse negativum. Sit primo Q negativum et ponamus $Q = -k$ erit $1 - \frac{1}{k} - \frac{1}{kR} = 0$, vnde fit $R = \frac{1}{k-1}$, siveque R

debet esse positivum; erit igitur

$$PQR = -\frac{P^k}{k-1} = +m$$

ideoque

$$P = -\frac{m(k-1)}{k} \text{ et } PQR = +m(k-1)$$

Q o o a

vnde

vnde colligimus

$$B = -M \left(1 + \frac{m(k-1)}{k} \right) = -\frac{m(k-1)-1k}{k(m-1)}$$

$$B = -\frac{m(k-1)-sk}{m(s+k-3)+2k} \text{ deinde}$$

$$C = M \left(m(k-1) - 1 \right) - 1 = \frac{m(s+k-4)-s}{m-1} \text{ et}$$

$$C = \frac{m(s+k-4)-s}{m(s-3k)+1}$$

§. 7. Examinemus nunc pariter singula intervalla, ac primum quidem $\alpha(x - \frac{1}{k})$ certe est positivum, secundum $-\frac{P\alpha}{P}(x + k)$ vbi ob P negativum B debet esse positivum; cuius numerator cum sit negativus etiam denominator debet esse negativus, quod autem fieri nequit: vnde etiam hic casus $P < 0$ et $Q < 0$ locum habere nequit, quare tertium casum evoluamus quo $P < 0$ et $R < 0$.

Casus quo $P < 0$ et loco k scribamus $-k$ eritque

$$P = -\frac{m(k+1)}{k}; \quad Q = +k \text{ et } R = \frac{1}{k+1} \text{ hincque}$$

$$PQ = -m(k+1)$$

ex his porro colligitur

$$B = -\frac{m(k+1)-sk}{k(m-1)}; \quad B = \frac{m(k+1)-sk}{m(s+k-3)+2k}$$

$$C = \frac{m(s+k+4)-s}{m-1}; \quad C = \frac{m(s+k+4)-s}{m(s+3k)+1}$$

iam quia primum intervallum nulla laborat difficultate; secundum intervallum est $-\frac{P\alpha}{P}(x - k)$ vbi duo casus occurrunt prout fuerit $k > 1$ vel $k < 1$. Sit

1°. $k > 1$ et quia P est negativum necesse est vt sit $B > 0$ quod autem fieri nequit.

II°.

11°. Sit igitur $k < 1$ et fieri debet B negativum quod sponte evenit; tertium autem intervallum est $-\frac{P\alpha}{P}(2+k)$ vnde patet C esse debere positivum, cuius numerator cum sit manifesto negativus denominator vero positivus, etiam hic casus locum habere nequit: quocirca nunc quidem certum est, in hoc genere per quaternis lentes campum apparentem $\Phi = \frac{1}{m-1}$ obtineri non posse.

§. 9. Hinc igitur intelligimus omnes tres lentes simul adhiberi non posse ad campum apparentem augendum, quocirca assumamus esse

$$\pi = +\frac{1}{2}\xi \text{ et } \pi'' = +\xi \text{ et } \pi''' = -\frac{1}{2}\xi$$

eritque pro campo apparente

$$\Phi = \frac{1}{2(m-1)} \text{ hinc } M = \frac{1}{2(m-1)}$$

tum vero erit

$$B = \frac{1}{2(m-1)}; \quad C = \frac{1}{2(m-1)}$$

aequatio autem pro margine colorato erit

$$\frac{1}{2} - \frac{1}{PQ} - \frac{1}{PQR} = 0 \text{ siue } 1 - \frac{1}{Q} - \frac{1}{QR} = 0$$

vbi notandum, trium litterarum P, Q et R duas esse debere negativas; ponamus primo P et R esse negativas et sit $Q = +k$ eritque $1 - \frac{1}{k} - \frac{1}{kR} = 0$ vnde reperitur $R = \frac{1}{2-k}$

hinc patet esse $k < 2$ vnde erit

$$PQR = -\frac{1}{2-k} = m \text{ ideoque } P = -\frac{m(2-k)}{2-k} \text{ et } P < 0 \text{ et}$$

$$PQ = -\frac{1}{2-k} = R > 0.$$

Casus

ex his iam valoribus habebimus

$$S = \frac{2(a+k+m)(1-k)}{2k(m-1)}; C = \frac{m(1-k-a)-s}{2(m-1)}$$

vnde sequitur

$$B = \frac{s(1-k+m(1-k))}{m(a-k)-sk} \text{ et } C = \frac{m(1-k-a)-s}{2(m-1)}$$

§. 10. Quod ad intervalla attinet, primum per se est positivum

$$a(1-k) = a \left(1 + \frac{2k}{m(1-k)} \right)$$

secundum autem intervallum = - $\frac{2a}{P}(1-k)$ vbi duo casus considerandi veniunt prout fuerit vel $k > 1$ vel $k < 1$.

I°. Primo fit $k > 1$, ideoque $1-k < 0$, quia P est negativum, B debet esse positivum, quod vt eueniat, esse debet $k > \frac{2}{3}$ atamen $k < 2$.

II. Sia autem fit $k < 1$; B debet esse negativum, cuius numerator cum sit positivus, deberet esse $k < \frac{2}{3}$ quod per se euenit.

§. 11. Tertium intervallum erat $\frac{BCa}{PQ} \left(\frac{1-k}{s} \right)$; vnde patet ob PQ negativum etiam BC negativum esse debere; quare binos casus praecedentes percurramus.

I. Priore casu $k < \frac{2}{3}$ quo B positivum, debet esse C negativum, cuius denominator cum sit per se positivus, numerator debet esse negativus quod fit si $k < \frac{2}{3}$, vnde hos duos limites habemus. $k < \frac{2}{3}$ et $k > \frac{2}{3}$. Praeterea erat $s = -\frac{BCa}{m}$ ideoque ob $B > 0$ et $C < 0$ vti requiritur.

§. 12. Examinemus quoque alterum casum vbi ob $k < 1$ et B negativum, debet esse C positivum cuius denominator cum per se sit positivus debet esse $k > \frac{2}{3}$; quod quia fieri nequit hic casus secundus locum habere nequit.

Evolutio casus prioris.

quo $k > \frac{2}{3}$ et $k < \frac{2}{3}$.

§. 13. Sumamus igitur $k = \frac{2}{3}$ et sequentes nanciscemur determinationes:

$$P = -\frac{2}{3}m; Q = \frac{2}{3}; R = -\frac{2}{3}$$

$$S = \frac{2m+20}{10(m-1)}; B = \frac{2m+20}{m(m-10)}; C = \frac{m-22}{10(m-1)}; C = \frac{m-22}{17m+16}$$

vnde elementa derivantur

$$b = \frac{10a}{3m}; \delta = \frac{20(5m+10)}{m(m-10)}a; \epsilon = -\frac{2(5m+10)}{m(m-10)}a;$$

$$\gamma = +\frac{2(5m+10)(m+22)}{m(m-10)(17m+16)}a; d = \frac{2(5m+10)(m+22)}{m(m-10)(17m+16)}a$$

hinc intervalla lentium

$$I - II = a + b = \frac{2m-10}{3m}a$$

$$II - III = \delta + \epsilon = \frac{2(5m+10)}{m(m-10)}a$$

$$III - IV = \gamma + d = \frac{2(5m+10)(m+22)}{m(m-10)(17m+16)}a$$

distantiae focales

$$p = a; q = \frac{2m+10}{m(m-1)}a; r = +\frac{(m-22)(5m+10)}{2m(m-1)(m-10)}a;$$

$$s = \frac{2(5m+10)(m+22)}{m(m-10)(17m+16)}a$$

distantia autem oculi = $\frac{2s(m-1)}{3m}$ et semidiameter camerae apparentis

$$\Phi = \frac{2k}{2(m-1)} = \frac{10}{m-1} \text{ min.}$$

§. 14. Haec igitur species locum habere nequit nisi multiplicatio m multo sit major quam 40, tum autem ut supra loco lentis obiectivae substituaturs lens nostra triplicata perfecta iam aliquoties descripta, sumendo $\Pi = \frac{7}{7}$ dig. et $\alpha = 0, 25578. m$. Intervallum autem inter hanc lentem obiectivam et lentem q debet esse $= \frac{1}{4} m + b$; reliquae determinationes hinc facile deducuntur, quandoquidem ob confusionem sequentium lentium constructio lentis obiectivae vix quicquam immutatur.

Evolutio casus

quo $P > 0$ ideoque Q et R negativae.

§. 15. Quia igitur Q negativum loco k scribamus $-k$ eritque

$$P = + \frac{m(2+k)}{2k(m-1)}; R = - \frac{2}{s+k}$$

existente $Q = -k$

unde erit vt ante $\Phi = \frac{2}{s(m-1)}$, porro vero erit

$$B = - \frac{2}{s} \frac{m(2+k) + 6k}{2k(m-1)}; B = - \frac{2m(2+k) + 6k}{m(s+k) + 6k}$$

$$C = - \frac{m(s+k) + 6k}{4(m-1)}; C = - \frac{m(s+k) + 6k}{m(s+k) + 6k}$$

§. 16. Nunc igitur secundum intervallum erit $= \frac{2}{p}(1+k)$, ob P positivum hoc intervallum posulat vt B sit negativum, quod sponte evenit, tertium autem intervallum $\frac{2}{p} \frac{6k}{s+k}$ ($\frac{1}{2} + \frac{k}{s}$), unde C debet esse positivum, quod plane fieri nequit.

EVO-

EVOLVITIO TELESCOPIORVM

pro casu in tomo secundo Dioptricae pag. 393. exposito.

§. 17. Haec telescopiorum species imprimis memorabilis sequenti modo est determinata: proposita multiplicatione quacunque. m quaeratur numerus $k = -m + \sqrt{2m(m-1)}$ et distantiae focales lentium ita determinabuntur

$$p = \alpha; q = \frac{\alpha}{4}; r = \frac{3\alpha}{k} \text{ et } s = \frac{3\alpha}{m}$$

vbi numerum 3 pro arbitrio assumere licet; tum vero intervalla lentium ita se habebunt

$$I - II = p + q = \alpha(1 + \frac{1}{4})$$

$$II - III = \eta \alpha = (\frac{k}{2} + \frac{1}{2}) \alpha + \frac{3\alpha(\sqrt{2m(m-1)}}{2kk}$$

$$III - IV = r + s = 3\alpha(\frac{1}{k} + \frac{1}{m})$$

oculi autem distantia est $= \frac{s(m-1)}{\sqrt{2m(m-1)}}$

§. 18. Nunc igitur ad perfectionem huius speciei telescopiorum nihil aliud requiritur nisi vt loco lentis obiectivae P nostra lens triplicata substituaturs sumendo $\Pi = \frac{7}{7}$ digit. eamque ante lentem secundam statuendo ad distantiam $\frac{1}{2} m + q$, tum vero erit $\alpha = 0, 25578. m$. Praeterea, vt lentes oculares maximam aperturam admittant eas vtriusque aequaliter conexas parari conuenit, ex quo radius vtriusque faciei pro lente q erit $1, 06 q$, pro lente $r = 1, 06. r$ et pro lente $s = 1, 06 s$. Denique campi apparentis semidiameter in minutis primis erit

$$\Phi = \frac{1217}{\sqrt{m(m-1)}} = \frac{1217}{\sqrt{2m(m-1)}} \text{ siue } \Phi = \frac{1217}{m+k}$$

Tom. XVII. Nou. Comm. P p p

§. 19.

§. 19. Quo autem facilius haec formulae ad calculum reuocari possint, sequentem tabulam subiungamus:

m	$\sqrt{2m(m-1)}$	k	v
10	13,416	3,416	0,3784 + 1,1497.19
20	27,568	7,568	0,1495 + 0,4813.19
30	41,713	11,713	0,0927 + 0,3040.19
40	55,857	15,857	0,0670 + 0,2221.19
50	70,000	20,000	0,0525 + 0,1750.19
75	105,357	30,357	0,0340 + 0,1143.19
100	140,712	40,712	0,0252 + 0,0849.19
150	211,424	61,424	0,0165 + 0,0560.19
200	282,135	82,135	0,0123 + 0,0418.19
300	423,556	123,556	0,0081 + 0,0277.19
400	564,978	164,978	0,0061 + 0,0207.19

APPLICATIO

ad eam telescopiorum speciem, quae in Dioptricae tomo 2do pag. 448. est exposita.

§. 20. Haec species prae caeteris omni attentione digna videtur, quia campus apparens pro lubitu augeri potest, ita ut eius semidiameter fiat $\Phi = \frac{1}{2} \frac{m + \sqrt{m}}{m}$ quia autem ibi lens obiectiua assumta est duplicata hic pro instituto nostro lente simplici vicaria utamur, unde litterae P, B et C penitus ex formulis ibi datis sunt excludendae, sequentes vero vno gradu

du remouendae; hinc igitur ex loco citato sequentes habebimus valores

$P = \frac{2i\sqrt{m}}{1+i}$; $Pk = Vm$; $Pk' = im$; $Pk'S = \frac{im}{2}$;
 $Pk'NST = \frac{im}{2}$; $Pk'NSTU = \frac{im}{2}$ etc.

ita vt horum productorum vltimum sit $= \frac{im}{1} = m$ sicque omnium lentium numerus erit $= i + 3$.

§. 21. Praeterea habebimus sequentes numeros

$B = \frac{2i\sqrt{m} + i + 1}{(1+i)(1+\sqrt{m})}$; $C = \frac{9}{1+i}$;
 $D = \frac{i(1+i\sqrt{m})}{(1+i)(1+i\sqrt{m})}$; $E = \frac{i(1-i)}{(1-i)(1+i) + (1-i)\sqrt{m}}$;
 $F = \frac{i(1-i)}{(1-i)(1+i) + (1-i)\sqrt{m}}$; $G = \frac{i(1-i)}{(1-i)(1+i) + (1-i)\sqrt{m}}$;
 etc.

Pro priori columna littera penultima erit $\frac{2(i-1) + (1-i)\sqrt{m}}{(1-i)(1+\sqrt{m})}$ vltima vero $= i$.

§. 22. Ex his litteris distantiae determinatrices singularum lentium sequentibus formulis exprimentur

$$\begin{aligned}
 b &= -\frac{a}{p} \\
 c &= -\frac{B\alpha}{PK} \\
 d &= -\frac{BC\alpha}{PK} \\
 e &= +\frac{BCD\alpha}{PKS} \\
 f &= -\frac{BCDE\alpha}{PKST} \\
 g &= +\frac{BCDEFG\alpha}{PKSTU} \\
 &\text{etc.}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \epsilon &= -\frac{B\alpha}{p} \\
 \gamma &= -\frac{BC\alpha}{PK} \\
 \delta &= -\frac{BCD\alpha}{PKS} \\
 \epsilon &= +\frac{BCDE\alpha}{PKST} \\
 \zeta &= -\frac{BCDEFG\alpha}{PKSTU} \\
 \eta &= +\frac{BCDEFG\alpha}{PKSTU} \\
 &\text{etc.}
 \end{aligned}$$

23. Hinc porro distantiae focales singularum lentium ita definiuntur

$$p = a; q = Bb; r = Cc; s = Dd; t = Ee \text{ etc.}$$

quam ultima si vocetur = z post eam oculus terti debet ad distantiam

$$= \frac{m + \sqrt{m}}{1m} z = \frac{1 + \sqrt{m}}{1\sqrt{m}} z$$

vnde tantus campus conspicietur cuius semidiameter in minutis primis erit $\frac{159'}{m + \sqrt{m}}$ caeterum littera S quae hic est introducta penitus arbitrio nostro relinquatur, eamque ita assumi convenit ut distantiae focales ultimarum lentium satis modicae magnitudinis evadant, scilicet ne minores fiant quam unus digitus vel ad summum $\frac{1}{2}$ digit.

§. 24. Denique si $\lambda, \lambda', \lambda'', \lambda''', \lambda''''$ etc. denotent ordine numeros arbitrarios ad formationem singularum lentium pertinentes, confuso illa Ω ex qua lentem obiectivam suae duplicatam suae triplicatam determinari oportet sequenti modo expressa prodibit

$$\Omega =$$

$$\begin{aligned}
 \Omega &= -\frac{1}{B} \left(\frac{\lambda'}{C} + \frac{\lambda''}{D} \right) - \frac{1}{B'PK} \left(\frac{\lambda'''}{E} + \frac{\lambda''''}{C} \right) \\
 &\quad - \frac{1}{B''C'PK'} \left(\frac{\lambda''''}{D} + \frac{\lambda'''''}{E} \right) + \frac{1}{B''C'D'PK'S} \left(\frac{\lambda''''''}{E} + \frac{\lambda'''''''}{E} \right) \text{ etc.}
 \end{aligned}$$

vbi pro secunda lente sumi potest $\lambda' = 2$ et $\lambda'' = 1$ reliquae autem ita debent esse comparatae, ut singulae lentes prodeant vtrunque aequaliter convexae. Caeterum hi termini valorem Ω praebentes plerumque tam erunt exigui ut inde in constructionem lentis obiectivae multiplicatae vix vlla mutatio sensibilis ingrediatur, ob quam causam etiam parum referet, vtrum lentes secunda et tertia etiam parentur aequaliter convexae nec ne.

§. 24. Quod denique ad aperturas lentium atinet, si primae obiectivae semidiameter aperturae fuerit = X, secundae semidiameter debet esse

$$\begin{aligned}
 &= \frac{1}{\sqrt{m}} \frac{X}{2} \pm \frac{X(r+d)}{2\sqrt{m}}; \text{ tertiae} = 0.7 \pm \frac{X}{\sqrt{m}}; \\
 &\text{quartae} = \frac{1}{2} \pm \frac{X}{1m}; \text{ quintae} = \frac{1}{2} \pm \frac{X}{1m}; \\
 &\text{sextae} = \frac{1}{2} \pm \frac{X}{1m} \text{ etc.}
 \end{aligned}$$

vbi notandum est: partes posteriores nihil ad campum augendum conferre, sed ideo tantum esse adiectas, ut aequalis claritas per totum campum obtineatur, quam conditionem non adeo necesse est adimpleri. Hinc igitur pro variis valoribus litterae S sequentes casus euoluamus.

CASVS I.

quo $i = 1$, numerus lentium $= 4$ et semidiameter campi $\Phi = \frac{159}{m + \sqrt{m}}$ min.

§. 25. Pro hoc igitur casu habebimus sequentes valores principales, ex quibus omnes determinationes facile deducuntur:

$$\begin{aligned} P &= \sqrt{m} & B &= \frac{-\sqrt{m} + 1}{1 + \sqrt{m}} & E &= \frac{-\sqrt{m} - 1}{1 + \sqrt{m}} = \infty \\ Pk &= \sqrt{m} & C &= 9 & \\ Pk' &= m & D &= 1 & \end{aligned}$$

CASVS II.

quo $i = 2$, numerus lentium $= 5$ et semidiameter campi $\Phi = \frac{1219}{m + \sqrt{m}}$ min.

§. 26. Pro hoc igitur casu, nostrae litterae principales sequentes accipiunt valores

$$\begin{aligned} P &= \frac{1 + \sqrt{m}}{3} & B &= \frac{-1 + \sqrt{m} + 2}{2 + \sqrt{m}} & E &= \infty \\ Pk &= \sqrt{m} & C &= 9 & \\ Pk' &= 3m & D &= \frac{-1 + \sqrt{m}}{1 + \sqrt{m}} & \\ Pk'S &= m & E &= 1 & \end{aligned}$$

CASVS III.

Quo $i = 3$, numerus lentium $= 6$ et semidiameter campi $\Phi = \frac{2577}{m + \sqrt{m}}$ min.

§. 27. Pro hoc igitur casu nostrae litterae principales sequentes accipiunt valores

$P =$

TERRESTRIBVS.

$$\begin{aligned} P &= \frac{1 + \sqrt{m}}{2} & B &= \frac{-1 + \sqrt{m} + 3}{2(1 + \sqrt{m})} & E &= \infty \\ Pk &= \sqrt{m} & C &= 9 & \\ Pk' &= 3m & D &= \frac{-1 + \sqrt{m}}{1 + \sqrt{m}} & \\ Pk'S &= \frac{1 + \sqrt{m}}{2} & E &= \frac{1 + \sqrt{m}}{2(1 + \sqrt{m})} & \\ Pk'ST &= m & F &= 1 & \end{aligned}$$

CASVS IV.

Quo $i = 4$, numerus lentium $= 7$ et campi semidiameter $= \frac{5436}{m + \sqrt{m}}$ min.

§. 28. Pro hoc igitur casu sequentes consequimur valores principales

$$\begin{aligned} P &= \frac{1 + \sqrt{m}}{5} & B &= \frac{-1 + \sqrt{m} + 5}{5(1 + \sqrt{m})} & E &= \infty \\ Pk &= \sqrt{m} & C &= 9 & \\ Pk' &= 4m & D &= \frac{-1 + \sqrt{m} + 4}{1 + \sqrt{m}} & \\ Pk'S &= 2m & E &= \frac{-1 + \sqrt{m} + 2}{1 + \sqrt{m}} & \\ Pk'ST &= \frac{1 + \sqrt{m}}{5} & F &= \frac{-1 + \sqrt{m} + 6}{5(1 + \sqrt{m})} & \\ Pk'STU &= m & G &= 1 & \end{aligned}$$

§. 29. In hoc telescopiorum genere tertia lens singularia suppeditat phaenomena, cum enim primo quam minimam requirat aperturam, ea commo- distime vicem geret diaphragmatis, quo radii peregrini ab introitu in lentes sequentes arcantur; deinde vero quia portio confusiois ex hac lente nata est

$$= \frac{1}{2\sqrt{m}} \left(\frac{1}{\sqrt{1 + 9m}} + \frac{1}{\sqrt{1 + 3m}} \right)$$

non

non solui) ob $\frac{1+2i}{3}$ numerum satis notabilem ac vni-
tate semper maiorem haec quantitas unitatem non
mediocriter superabit etiam si capiatur $\lambda'' = 1$, s. d. et-
iam quia $\frac{1}{3}$ sit numerus plerumque satis magnus;
cum enim primo casu quo $i = 1$ sit

$$B = \frac{\sqrt{m+1}}{3\sqrt{m}} \text{ erit } -\frac{1}{3} = \frac{2\sqrt{m}}{3\sqrt{m+1}} \text{ et } -\frac{1}{3\sqrt{m}} = \frac{m}{(\sqrt{m+1})^3}$$

Casu autem secundo quo $i = 2$ est

$$B = \frac{\sqrt{m+2}}{3\sqrt{m}} \text{ hinc } -\frac{1}{3} = \frac{2\sqrt{m}}{3\sqrt{m+2}} \text{ et } -\frac{1}{3\sqrt{m}} = \frac{2+2m}{(\sqrt{m+2})^3}$$

tertio vero casu quo est

$$B = \frac{\sqrt{m+3}}{3\sqrt{m}} \text{ erit } -\frac{1}{3} = \frac{2\sqrt{m}}{3\sqrt{m+3}} = \frac{2+2m}{(\sqrt{m+3})^3};$$

Quarto denique casu ob

$$B = \frac{\sqrt{m+4}}{3\sqrt{m}} \text{ erit } -\frac{1}{3} = \frac{2\sqrt{m}}{3\sqrt{m+4}} = \frac{2+2m}{(\sqrt{m+4})^3} \text{ etc.}$$

hinc igitur littera nostra Ω tantum accipere pote-
rit augmentum, vt lens obiectiua triplicata satis no-
tabilem mutationem subire queat, quam in praxi ne-
gligeré nequaquam licebit, id quod vnico exemplo
ostendisse sufficiet.

EXEMPLVM TELESCOPII

ex sex lentibus compositi quod obiecta
centies multiplicet.

§. 30. Hic igitur erit $i = 3$, vnde valores ex
casu tertio depromere oportet; tum vero semidia-
meter campi erit $\Phi = 23\frac{1}{2}$ min. ideoque instar spa-
tii circularis in coelo spectabitur cuius semidiameter
erit $= 34.10'$ ideoque diameter $68.20'$; tum ve-

TERRESTRIBVS.

ro assumamus $S = 3$, vnde sequentes prodibunt va-
lores:

P = 15	B = -11	B = -11
Pk = 10	C = 7	C = 7
Pkk' = 300	D = 11	D = 11
Pkk'S = 150	E = 11	E = 11
Pkk'ST = 100	F = 1	F = 1

horum igitur numerorum logarithmos in subsidium
calculi adponamus

logar. P = 1,1760913	B = (-) 0,1047358	B = (-) 9,7481883
logar. Pk = 1,0000000	C = (+) 9,8750613	C = (+) 0,4771213
log. Pkk' = 2,4771213	D = (+) 0,9270902	D = (-) 0,0546690
log. Pkk'S = 2,1760913	E = (+) 0,5268090	E = (-) 0,1532284
log. Pkk'ST = 2,0000000	F = (+) 0,0000000	F = 0

§. 31. Ex his igitur valoribus definiamus sin-
gularum lentium distantias determinatrices, quas cum
suis logarithmis singulas hic adponamus

b = -0,0666a	b = (-) 8,8239087	b = +0,0873.a
c = +0,0500a	c = (+) 8,7481883	c = +0,1680.a
d = +0,0056a	d = (+) 7,7481883	d = -0,0063.a
e = +0,0127a	e = (+) 8,1038873	e = -0,0181.a
f = +0,0271a	f = (+) 8,4332070	f = 0
	lg = (+) 8,5720970	
	lg' = (+) 9,2253096	
	lg'' = (-) 7,8028573	
	lg''' = (-) 8,2571157	
	lg'''' = 0	

§. 32. Ex his porro valoribus deriuemus interualla lentium, tum vero etiam distantias focales cum suis logarithmis:

- I - II = $a + b = 0,9333.a$ $lq = 0,0848.a$ $lq = 8,9286445$
 - II - III = $8 + c = 0,0933.a$ $lr = 0,0420.a$ $lr = 8,6232496$
 - III - IV = $\gamma + d = 0,1736.a$ $ls = 0,0473.a$ $ls = 8,6752785$
 - IV - V = $\delta + e = 0,0064.a$ $lt = 0,0427.a$ $lt = 8,6306963$
 - V - VI = $e + f = 0,0090.a$ $lu = 0,0271.a$ $lu = 8,4332070$
- distantia oculi ab vltima lente = $\frac{u(bm + v)}{2 \cdot \gamma \cdot m} = 0,010a.$

§. 33. Nunc igitur videamus quanta confusio ex tertia lente oriatur, quae, vt tam parua oriatur quam fieri potest sumamus $\lambda'' = 1$, et cum sit

$$1 - \frac{1}{n^2 p r} = 9,7554351 \text{ erit } \frac{\lambda''}{p^2 e^2 p r} = 1,3497$$

vide, si pro reliquis lentibus circiter vnam partem quartam vnitatis computemus, fiet $\Omega = 1,60$; hinc igitur, pro constructione lentis triplicatae quam supra tertio loco descripsimus, habebimus

$$\lambda = 2,37 \text{ hinc } \lambda - 1 = 1,37 \text{ et } \sqrt{\lambda - 1} = 1,17$$

quocirca pro lente obiectiua composita lentis primae coronariae

radius faciei anterioris erit = $\frac{0,14 \cdot \Pi}{0,62}$ et posterioris = $\frac{0,14 \cdot \Pi}{1,41}$; hinc igitur si sumamus $\Pi = \frac{7}{4} = 25$ pro hac lente reperietur

Radius

Radius faciei } anterioris = 19½ dig.
 } posterioris = 8½ dig.

binæ reliquæ lentes ad obiectiuam pertinentes manent vt supra sunt assignatæ, sumto $\Pi = \frac{7}{4} = 25$ dig. Tum vero vt reliquæ lentes cum hac obiectiua debite iungantur, sumi debet

$$a = 0,2558 \text{ m} = 25,58 \text{ dig.}$$

et lens obiectiua anteq. uestram sequentem lentem q constitui debet ad distantiam

$$\Pi + b = \frac{1}{2} m + 0,066 a = 23,31 \text{ digit.}$$

§. 34. Cum igitur sit $a = 25,58$ digit. erit $l a = 1,40790$ vnde colligimus distantias focales sequentium lentium in digitis

$$q = 2,170 \text{ dig.; } r = 1,074 \text{ dig.; } s = 1,211 \text{ dig.; } f = 1,092 \text{ dig.; } u = 0,093$$

tum vero interualla harum lentium omisso primo quippe quod iam est assignatum erunt

$$\text{II} - \text{III} = 2,39 \text{ dig.; III} - \text{IV} = 4,45 \text{ dig.; IV} - \text{V} = 0,16 \text{ dig.; V} - \text{VI} = 0,23 \text{ dig.}$$

quibus accedit distantia oculi ab vltima lente = 0,23 dig. interim tamen etiam primum interuallum quod hic erat $a + b = 23,91$ ideo notari meretur: quoniam, si in hoc loco obiectum constituitur, eius imago per secundum lentem q proiecta in locum tertiae lentis cadere debet.

1.02

Q 9 9 2

§. 35.

§. 35. Restat igitur vt adhuc constructionem sequentium lentium doceamus. Pro secunda quidem lente q supra notauimus sumi posse $\lambda' = 1$; vt autem haec lens etiam alteram partem aperturae a li-
tera X pendentem recipere possit, statuamus $\lambda' = 2$ et eius constructio ita si habebit

$$\text{Radius faciei anterioris} = \frac{r}{\sigma - \rho} = \frac{r}{1,1614} = 1,16 \text{ dig.}$$

$$\text{Radius faciei posterioris} = \frac{r}{\rho + \sigma} = \frac{r}{0,0029} = 869,714$$

vbi est $\rho (\sigma - \rho) = -1,1264$.

Patet ergo hanc lentem conuexo-planam confici posse, dummodo distantiam focalem assignatam obtineat: tanto maiorem autem industriam adhibere oportet in formatione tertiae lentis pro qua sumimus $\lambda'' = 1$ vnde hinc erit pro ista lente

$$\text{Radius faciei anterioris} = \frac{r}{\sigma - \rho} = \frac{r}{0,5150} = 1,836 \text{ dig.}$$

$$\text{Radius faciei posterioris} = \frac{r}{\rho + \sigma} = \frac{r}{1,1019} = 0,825 \text{ dig.}$$

vbi est $\rho (\sigma - \rho) = 1,07520$.

Reliquae tres lentes debent esse aequaliter conuexae vnde erit

Radius vtriusque faciei

$$\text{Pro lente quarta } s = 1,283 \text{ dig.}$$

$$\text{Pro lente quinta } t = 1,157 \text{ dig.}$$

$$\text{Pro lente sexta } u = 0,734 \text{ dig.}$$

CON-

CONSTRUCTIO TELESCOPII

pro multiplicatione $m = 100$.

§. 36. Constat igitur hoc telescopium ex sex lentibus, quarum prima autem est triplicata: constructio sequentibus articulis continetur.

I°. Lentis obiectivae distantia focalis est $= 25$ dig. et semidiameter aperturae $= 2$ dig.

1°. Eius primae lentis corohariae conuexae distantia focalis est $= 12,137$ dig. et

Radius faciei anterioris $= 19\frac{1}{2}$ dig.

posterioris $= 8\frac{1}{2}$ dig.

2°. A medio huius lentis ad medium sequentis, intervallum est $= 0,566$ dig.

3°. Secundae lentis conuexae et ex vitro crystallino parandae distantia focalis est $= -6,296$ dig. et

Radius vtriusque faciei $= -7,883$ dig.

4°. A medio huius ad medium tertiae, intervallum esto $= 0,566$ dig.

5°. Tertiae lentis corohariae distantia focalis est $= 11,010$ digit. et

Radius vtriusque faciei $= 11,671$.

II. A lente obiectiva vsque ad secundam lentem statuar distantia $= 23,31$.

III. Secundae lentis ex vitro corohario parandae distantia focalis $= 2,170$ dig. et

Radius

9993

Radius faciei } anterioris = 1, 160 dig.
 } posterioris = 869, 710 dig.

Tum vero eius semidiameter aperturæ = 0, 163 + $\frac{1}{2}$ dig.

XIV. Ab hac lente vsque ad tertiam statuatür interual-
 lum = 2, 39 dig.

V. Tertiae lentis iidem coronariae distantia foca-
 lis est = 1, 074 dig.

Radius faciei } anterioris = 1, 836 dig.
 } posterioris = 0, 825 dig.

Et semidiameter aperturæ = 0, 444 dig.

VI. A lente tertia vsque ad quartam statuatür in-
 teruallum = 4, 45 dig.

VII. Quartae lentis coronariae distantia focalis
 = 1, 211 dig.

Radius vtriusque faciei = 1, 283 dig.

Et semidiameter aperturæ = 0, 303 + $\frac{1}{16}$ dig.

VIII. Ab hac lente vsque ad quintam interual-
 lum = 0, 16 dig.

IX. Quintae lentis coronariae distantia focalis
 = 1, 092 dig.

Radius vtriusque faciei = 1, 157 dig. et

Semidiameter aperturæ = 0, 273 + $\frac{1}{7}$ digit.

X. Ab hac lente ad vltimam statuatür interual-
 lum = 0, 23 dig.

XI. Vltimae lentis distantia focalis est = 0, 693

Radius vtriusque faciei = 0, 734 et

Semi-

Semidiameter aperturæ = 0, 173 + $\frac{1}{10}$ dig.

XII. Ab hac lente vsque ad oculum distantia sit
 = 0, 23 dig.

XIII. Tum vero semidiameter campi apparentis
 erit = 23 $\frac{1}{2}$ min. qui insiar spatii circularis in coelo
 spectabitur cuius semidiameter est = 34 gr. 10 min.

XIV. Tandem longitudo totius tubi erit 32, 47 dig.

Quia tres lentes vltimae proprie lentem ocu-
 larem constituunt, eae simul capsulae mobili inferan-
 tur, vt pro indole oculi paulisper vel adiuuari vel
 remoueri possint.